

5.1 SPRÁVNÍ PRÁVO

PORTÁL STÁTNÍ SPRÁVY

<http://www.statnisprava.cz/rstsp/redakce.nsf/i/rejstriky>

SPRÁVNÍ PRÁVO / DĚLENÍ

Správní právo je souhrnem právních norem upravujících **výkonnou státní moc, veřejnou správu a územní samosprávu**. Jednotlivé **právní normy spolu obsahově nesouvisejí**. **Pramenem** správního práva je značné **množství obecně závazných předpisů z různých oblastí života**, z nichž nejdůležitější je Ústava, zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o správním řízení, zákon o policii ČR apod.

VĚCI STATUSOVÉ

Osoby jsou identifikovány podle jména, proto každá osoba musí mít **JMĚNO** a **PŘÍJMENÍ** (problém cizinci např. arabská jména apod.) Právem a povinností každého člověka je **užívat jméno zapsané v MATRICE**. Ta je vedena obecním (městským) úřadem pro stanovený **matriční obvod**.

Vede **knihu NAROZENÍ** (včetně dětí mrtvých a nalezených), **MANŽELSTVÍ** (snoubenci, rodiče, příjmení apod.) a **ÚMRTÍ** (i nalezené ostatky). **Ochranu jména** zajišťuje ustanovení **ObčZ**.

Pro **evidenční účely** je určováno občanům ČR a osobám s trvalým pobytem statistickým úřadem **RODNÉ ČÍSLO**. Každý občan **dovršením 15 let** musí obdržet **OBČANSKÝ PRŮKAZ** = totožnost, občanství, pobyt a další významné skutečnosti.

Pobyt občana je **TRVALÝ** = zpravidla kde má rodinu a zaměstnání / povinnost **hlásit ji** má osoba od 15 let, a to **do 3 dnů** nebo **PŘECHODNÝ** = občasný pobyt / práce, studium, rekreace apod.

STÁTNÍ OBČANSTVÍ je možné vymezit jako určitý **trvalý vztah občana a státu**, jehož obsahem jsou **práva a povinnosti** stanovené v předpisech **veřejného práva**. Nikdo ho nesmí být zbaven (viz ústava).

Nabývá se narozením, osvojením, určením otcovství, nalezením, opcí (prohlášením) a udělením.

Pozbývá se prohlášením před zastupitelským úřadem v cizině, když má i jiné občanství nebo na **vlastní žádost** při nabytí jiného občanství.

Právo svobodného vycestování a návratu do republiky. Podmínkou je **CESTOVNÍ DOKLAD** / cestovní, diplomatický nebo služební pas, cestovní průkaz nebo jiný doklad podle mezinárodních smluv. Vydání pasu může být **odepřeno** ze zákona (trestní stíhání), může být i ze zákona **zadržen**.

Cizinci a uprchlíci

Cizincem je **každý, kdo není občanem ČR**. Vstoupit může s **platným pasem**, popřípadě **platným vízem**.

POBYT KRÁTKODOBÝ – do **180 dnů** na základě víza uděleného v cizině konzulárním úřadem nebo v ČR MZV.

POBYT DLOUHODOBÝ – **max. 1 rok** vždy s ročním prodloužením na základě povolení (studium, stáž, práce).

POVOLENÍ K TRVALÉMU POBYTU – povolení na základě **vážných důvodů** – sloučení rodiny, svěřeni dítěte, politické zájmy ČR apod.

STATUT UPRCHLÍKA, PRÁVO AZYLU – může obdržet **na žádost cizinec** (popř. nezletilé dítě a žena) z důvodů, že **ve vlastní zemi je pronásledován z důvodů rasových, náboženských, národnostních, politického přesvědčení apod.**

Po dobu řízení se zdržuje v uprchlickém táboře. Statut přiznává **MV ČR (na dobu určitou)**, vydává **průkaz totožnosti**, popř. i **pas**.

Postavení uprchlíka je obdobné jako občana s **výjimkou** volebního práva, branné povinnosti, nabývání majetku apod.) **nesmí být vydán do státu, ve kterém je ohrožen.**

UZEMNĚ SPRÁVNÍ ČLENĚNÍ

Území ČR tvoří z ústavy **nedílný celek**, jehož **hranice** jsou určeny **ústavním zákonem**.

Člení se na **OBCE** jako základní samosprávné celky, které **jsou právnickou osobou** tedy právním subjektem. **Má svůj majetek, vystupuje svým jménem a na svou odpovědnost.** Má **své jméno**, může mít i **prapor a znak**. **Zákon o obcích č. 128/2000.** Zákon o obcích rozlišuje **obce, městyse města, statutární města a hlavní město.** Území statutárních měst se člení na **městské obvody** nebo **městské část s vlastní samosprávou.**

INTRAVILÁN je **vnitřní část** obce určená k zástavbě.

EXTRAVILÁN je **vnější část** obce (v katastru) zahrnující pole, louky, lesy)

ROZPOČET obce schvaluje **zastupitelstvo**. (Příjmy / výnosy z obecního majetku místní daně a poplatky, dotace ze SR, dary, sbírky, loterie apod.) Obec vykonává věci v **samostatné působnosti** (hospodářský, sociální, kulturní rozvoj zdravé životní prostředí a uspokojování potřeb občanů – komunikace, odvoz odpadků, osvětlení, předškolní a školní zařízení, sportovní a kulturní zařízení, ústavy sociální péče, domovy důchodců) a ve **svěřené / přenesené působnosti zákonem** (stavební zákon, přestupkový zákon, ochrana zemědělského půdního fondu). **Podléhá kontrole MV ČR.**

Obec má právo **vydávat** obecně závazné **vyhlášky** pro území obce. (např. Dubí - zákaz prostituce, nebo zákazy „hazardu“ apod. **Nesmí odporovat zákonům.**

Orgány obce:

Obecní zastupitelstvo

Rada obce

Starosta

Komise

Obecní úřad

Odbory

Vyššími územními samosprávnými celky jsou **KRAJE** a **ZEMĚ**. **Zákon o krajích č. 129/2000.**

Kraj je veřejnoprávní korporace s postavením samosprávného celku s právní subjektivitou. (Veřejnoprávní korporace je právnická osoba, konkrétně sdružení osob, veřejného práva.) Vydává právní předpisy s vyhlášením ve Věstníku právních předpisů kraje.

Orgány kraje:

- Zastupitelstvo
- Rada
- Hejtman
- Krajský úřad
- Ředitel
- Výbory
- Komise

PŘESTUPKY

Protispolečenská jednání, která **nedosahují intenzity trestných činů**. Zákon č. 200/1990 Sb. Přestupek je **zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je v zákoně za přestupek označeno.**

Rozlišení přestupků je obdobné jako v TZ – **nedbalost vědomá a nevědomá, úmysl přímý a nepřímý**. Obdobné jsou i okolnosti vylučující protiprávnost.

Odpovědnost začíná dovršením 15 roku věku a je způsobilý k právním úkonům. Odpovědný není ten, kdo pro duševní poruchu nemohl rozpoznat nebo ovládnout své chování. **Alkohol a návyková látka se neomlouvají.**

Vynětí z působnosti mají osoby s diplomatickou výsadou a imunitou, soudce, státní zástupce, voják, BIS, policista, vězeňská služba a vězňové. Jejich přestupek se řeší vlastním zákonem. **Zánik odpovědnosti** nastává, jestliže **od spáchání uplynul rok** nebo **z důvodu amnestie vyhlášené vládou.**

Skutkové podstaty přestupků uvádí zvláštní část přestupkového zákona, tj. jednání **proti:**

- Státní správě
- Bezpečnosti silničního provozu
- Podnikání, financím a měně
- Kultuře, školství a výchově
- Vodnímu, lesnímu hospodářství a zemědělství
- Ochraně nerostných zdrojů
- Energetice, teplárenství a plynárenství
- Ochraně životního prostředí
- Veřejnému pořádku, majetku a občanskému soužití
- Státním hranicím

Sankce:

- Napomenutí
- Pokuta, max. do výše 1.000 Kč v blokovém řízení a do 4.000 Kč v příkazním
- Zákaz činnosti
- Propadnutí věci
- Ochranné opatření, zákaz návštěvy míst a akcí

Přestupek se projednává v řízení podle správního řádu (SŘ) / viz správní soudnictví / orgánem obce nebo jiným správním orgánem podle zákona. **Obce si zřizují k projednání komise.** Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu řeší orgány Policie ČR. Proti rozhodnutí o přestupku se lze **odvolat.** Některá rozhodnutí podléhají přezkumné pravomoci soudu.

Blokové řízení je zvláštním druhem řízení o přestupku. Podmínkou je **zjištění a ochota zaplatit.** Proti blokovému řízení se **nedá odvolat.** **Orgány oprávněné** – policie, hygiena, dozor bezpečnosti práce, rybářská, vodní a myslivecká stráž. Pověřené osoby se musí prokázat **oprávněním.**

Příkazní řízení je rovněž zvláštním řízením o přestupcích. **Není pochybnost a nebylo řešeno blokově.** Bez dalšího se vydá **napomenutí nebo pokuta.** Proti příkazu je možný **do 15 dnů od doručení odpor.** Tím se ruší a dál probíhá řádné řízení.

SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

Řízení neboli proces před správními orgány upravuje **Správní řád / zákon č. 500/2004 Sb.** Obsahuje zásady, principy a obecnou úpravu správního řízení. **Na všech úrovních státní správy s výjimkou úpravy daní a poplatků.** Ty upravuje komplexní samostatný postup. Ve správním řízení se rozhoduje **o tom, zda byl spáchán přestupek a o uložení sankce.**

Řízení před soudy proti rozhodnutím správních orgánů je upraveno podle Soudního řádu správního (SŘS) **303/2011 Sb.** / novelizován v roce 2011 (kap. 5.2 Správní soudnictví).

Účastník řízení je **ten, o jehož právech a zájmech je jednáno** nebo **jsou jeho práva dotčena** a dále **ten kdo tvrdí, že může být na svých právech dotčen.** **Vymezení účastníka je daleko širší než u řízení podle OSŘ.**

Řízení je **zahájeno z podnětu účastníka** nebo **správního orgánu.** Na rozdíl od OSŘ je zpravidla **neveřejné.** Dokazování je obdobné jako u OSŘ, tj. listiny, výslechy, znalecké posudky, ohledání apod.

Správní řád ukládá **princip BEZODKLADNOSTI.** Pro složitější věci **30 dnů** a **velmi náročné 60 dnů.** O prodloužení lhůt musí žádat správní orgán odvolací orgán a uvědomit účastníka.

Správní rozhodnutí je výsledkem správního řízení. **Odvolání** jako řádný opravný prostředek je možné **do 15 dnů od OZNÁMENÍ.** **Odvolacím orgánem** je správní orgán **nejblíže vyššího stupně** nadřízeného orgánu, **který rozhodnutí vydal.**

Proti rozhodnutí ústředního orgánu státní správy (**ministerstvo**) je řádným **opravným prostředkem ROZKLAD,** a to ve lhůtě **15 dnů.** Rozhoduje o něm zpravidla ministr na základě stanoviska zvláštní komise.

Autoremedura znamená, že o odvolání rozhoduje ten orgán, který jej vydal.

Mimořádné opravné prostředky proti pravomocným správním rozhodnutím:

Obnova řízení

Přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení

Správní rozhodnutí podléhající přezkumu soudem viz kapitola 5.2 Správní soudnictví

ŽIVNOSTENSKÉ PRÁVO

Může být chápáno jako **součást správního práva**, ale i jako **samostatné odvětví práva**.
Je tvořeno **právními předpisy**, které upravují ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ A OPRÁVNĚNÍ K PROVOZOVÁNÍ ŽIVNOSTI. Živnostenský zákon 455/1991 Sb. a 570/1991 Sb. o živnostenských úřadech.

Živnost je samostatná činnost, kterou provozuje FO nebo PO za účelem dosažení zisku a na vlastní odpovědnost.

Některá podnikání vykazující znaky živnosti jsou upravena zvláštními zákony (advokáti, lékaři, notáři, tlumočníci, umělci, vědečtí pracovníci) a rovněž se zdaňují podle jiného odstavce než živnostníci nebo OSVČ.

Živnosti se dělí podle předmětu podnikání na **obchodní, výrobní, poskytující služby**.

Důležité členění je na **OHLAŠOVACÍ** (řemeslné – odborná způsobilost, **vázané** – odborná způsobilost jiným způsobem a **volné** – nevyžaduje se odbornost) a **KONCESOVANÉ** (koncesní listina od živnostenského úřadu).

Živnostníkem může být pouze **zletilý občan, plně způsobilý k právním úkonům s prokázáním bezúhonnosti** (výpis z RT). U právnické osoby musí způsobilost prokazovat **odpovědný zástupce** firmy. **Jeden podnikatel může vlastnit několik živnostenských oprávnění**. Viz výpis z OR.

Živnostenská provozovna musí být **způsobilá k provozu** i podle dalších předpisů stavebních, hygienických, bezpečnostních apod.! **Fyzická osoba jako podnikatel** – živnostník – vystupuje v právních vztazích **pod svým jménem** a je subjektem práva.

Obchodní jméno je pouhý **název či označení**, které z něj nečiní obchodní společnost! Předpisy ukládají živnostníkům **řadu povinností**. (cenovky, vyúčtování, prokazování původu, hygiena, váhy a míry apod.)

Živnostenské oprávnění **zaniká**

- smrtí živnostníka,
- uplynutím doby,
- žádostí o zrušení,
- zrušení ze strany úřadu,
- v poslední době konkurzem / úpadkem.

Živnostenskou správu vykonává **Živnostenský úřad ČR** (krajské, obecní) které též vedou rejstříky.

Pracovníci ŽÚ mají právo vstupu, předložení dokladů a podání vysvětlení. **Mohou ukládat sankce**.